

Kraj, kjer ljudje na novo zaživijo

TOPLINA

Odnosi zaposlenih do stanovalcev so najpomembnejši, tu se vse začne – Brez hierarhije med zaposlenimi, vsi delajo za dobro stanovalcev – Dom s kavarno kot središče različnih generacij

Meta Černoga

V zgoščenem blokovskem naselju v Šiški, v Kunaverjevi ulici, slabih poznavalci okolice kar težko najdejo dom za starejše Šiška. Z živahno barvo in zunanjimi podobno in živčavom v okolici ter lično kavarnico pred samim pročeljem se povsem spoji z okolico. Na sprejemnem okencu prijazna gospa v družbi rumenega papagaja sprejema obiskovalce, stanovalci po kosilu še malce kramljajo, ni jih malo, ki zavijajo še v lično urejeno kavarnico Lepa Vida, ki je postala kar središče dogajanja – ne le stanovalcev, pač pa tudi okoličanov.

V slabih treh letih, odkar je mladi, osemindesetletni Korošec Simon Strgar prevzel mesto direktorja, se je v domu marsikaj spremenilo. Ne le zunanost in notranost stavbe. »Spremenili so se predvsem odnosi. To pa je najbolj pomembno. Za to ni potreben denar, potrebna je le dobra volja.« začne pripovedovati sogovornik, medtem pa ga zaposleni, ki odhajajo z dela, ves čas veselo pozdravljajo. Prav tako stanovalci doma. Hitro se začuti neki pristen stik, ki ga ustvarjate, tudi pri odnosih s starejšimi...

»Enostavno sem rad v družbi s starejšimi. Že od nekdaj. Pri štirinajstih letih sem v Mežici skrbel za starejšega invalida, kasneje sem študiral socialno delo, kar nekaj let sem delal v domu starejših občanov v Kranju, bil sem vodja službe za pomoč na domu... Kar nekaj izkušenj, predvsem pa veselje do tega poklica in dela.« Zdaj ste že tretje leto direktor Doma starejših občanov Šiška. Ko smo brali o vaših uspešnih projektih, energetski sanaciji doma, prenovi sob, se zdi, da prevečkrat izrečeni stereotip o tem, da se »nič ne da«, ker ni denarja, tu res ne vzdrži.

»Ne, res ne. Denar je za 'zid narediti', za odnose ne potrebujš denarja – potrebujš srčno kulturo. Ko sem prišel sem v Šiško in videl, da zaposleni nego opravljajo kar pri odprtih vratih, mimo pa hodijo različni ljudje, nisem mogel verjeti, da je to mogoče. Takoj sem jim rekel, da se tega ne sme delati, da so to naši stanovalci, ki imajo pravico do zasebnosti, do dostojanstva. Že naslednji dan so bila vsa vrata zaprta.

Veste, nisem prav tipičen direktor, takšen, ki bi si nadel kravato in suknič, se zaprl v svojo pisarno in urejal birokracijo. To delam večinoma doma. Ko sem tu, pa so na prvem mestu ljudje. Stanovalci in zaposleni. Z njimi se je treba ves čas pogovarjati, saj le tako lahko ostaneš v pristnem stiku, izveš, kaj jim je všeč, kaj jih moti in tako dalje.«

Spoštujejo zasebnost

Hitro ste vpeljali tudi evropski sistem kakovosti E-Qalin, ki narekuje

kakovost na petih področjih: pri stanovalcih, zaposlenih, vodstvu, okolju in učeči se organizaciji. Kar tako čez noč verjetno ni šlo...

»Ne, seveda ne gre čez noč. Če nekdo trideset let dela na enak način, ga je težko navaditi, da dela drugače. Pročeljem je bil, da so bili zaposleni zelo hierarhično naravnani, mi pa želimo, da smo vsi enako pomembni, saj drug brez drugega ne moremo. V vsakem procesu, ki se dogaja pri nas, se pogovarja skupina različnih zaposlenih – od čistilk do, denimo, socialnih delavk. Uvedli smo tudi izobraževanja, saj ne moreš pričakovati, da bo nekdo delal dobro, znanja mu pa ne daš. Predvsem pa je treba zaposlene vzgajati v miselnosti, da pridejo ljudje sem živeti; njihova soba je torej njihovo stanovanje, v katero vstopamo izključno z njihovim dovoljenjem. Zdravnik gre na hišni obisk, ne na vižito, pomoč poteka kot pomoč na domu. Vse to je izredno pomembno, saj mora vsak stanovalček čutiti, da ima neko zasebnost, četudi je to v tistih sobah, ki so dvoposteljne, in so pri nas žal še vedno normativ, malo težje zagotoviti.«

Domovi so bili nekdam takšni, da nihče ni upal priti niti blizu, vse je bilo sivo, zamolčko, nikjer nikogar...

»Ja, res je, in prav to želimo preseči ter ustvariti neko, če se tako izrazim, normalizacijo življenja. Zato smo odprli to kavarno, v katero radi prihajajo naši stanovalci, sem lahko povabijo svoje, ko pridejo na obisk, in si tako ustvarijo neko zasebnost, ki je nujno potrebna. To je postal kraj družjenja, izredno pomemben za naše stanovalce, opazili smo celo, da so se

Uspešen razcvet doma

V dveh letih in pol so v Domu starejših občanov Ljubljana Šiška poskrbeli za energetsko sanacijo šestindeset let starega doma. Na evropskem razpisu so dobili 1,9 milijona evrov, dvajset odstotkov sredstev so prispevali sami. Dom je dobil novo fasado z dodatno izolacijo, s čimer so znižali stroške ogrevanja. Zamenjali so vsa okna z energetsko varčnimi, imajo svoje sončne kolektorje za ogrevanje sanitarne vode. Tako so, kot pravi direktor, privarčevali 40 odstotkov sredstev za energente – elektriko, ogrevanje in ogrevanje vode. V treh letih želijo prenoviti polovico sob, prenavljajo tudi dvorano za druženje in druge prostore, med drugim so prenovili tudi jedilnico, ji nadedli primerno ime – restavracija, jo prenovili, stene okrasili s krasnimi poslikavami Ljubljane... Ker od države ne dobijo denarja za naložbe, povečujejo storitve za trg (največ dostava kosil na domove, catering družtvom, domska kavarna, pedikura in fizioterapija), ki jim bodo letos prinesle okoli 400.000 evrov prihodkov.

gospo začete lepše urejati, ko gredo na kavo, to je zanje vrhunec družabništva. Veseli smo, da sem prihajajo tudi drugi stanovalci iz okolice, otroci... Generacije se morajo mešati med seboj.«

Kako te spremembe čutijo stanovalci doma?

»Tisti, ki so tu dlje, dobro opazujejo in povedo, kaj jim je všeč in kaj jih moti. Ko pridejo ljudje k nam, so večinoma zelo nemočni, pričakujejo hierarhičen odnos in pogosto se je dogajalo, da niso upali povedati, če jim kaj ni ustrezalo, saj so se bali, da bodo z njimi potem slabše ravnali. To pa ni prav. Prav zato sem veliko z njimi, odkrito se pogovarjamo, gremo skupaj na kavo, če je to mogoče, in vzpostavimo nek zaupen odnos. Tisti, ki me poznajo, pravijo, da veliko zahtevam, da pa sem pošten, in to tudi pri drugih najbolj cenim.«

Kakšna pa je povprečna starost vaših stanovalcev?

»V domu je 230 stanovalcev, ki so povprečno stari 87 let. Naš dom je med tremi največjimi v Ljubljani.«

In očitno tudi med bolj zaželenimi, saj so čakalne dobe kar dolge...

»Na čakalni listi imamo sicer 2000 ljudi, vendar je ta številka pretirana, saj so prijavitelji tudi tisti, ki so si mesto rezervirali za vsak primer, in tisti, ki so se prijavi v več domov hkrati. Dejstvo pa je, da imamo na čakalni listi 300 ljudi, ki bi v naš dom prišli takoj, ko bi se našlo prosto mesto.«

Stran z zamrznjeno hrano

Pojasnite mi ta fenomen, da so nekateri domovi tako polni, medtem ko jih je kar nekaj, ki imajo še precej prostih sob. Največ na Štajerskem, pa tudi v Ljubljani in okolici jih je kar nekaj...

»Velik dejavnik je zagotovo cena, ki je v zasebnih domovih in domovih s koncesijo nekoliko višja. Pri nas je to javni zavod, osnovna cena oskrbnega dne je 17,41 evra in je že nekaj let enaka. Tako imamo kar nekaj primerov, ko želijo stanovalci priti k nam iz drugih domov.

Je pa res, da je kar nekaj domov na vzhodnem koncu Slovenije manj zaposlenih, kar je verjetno posledica tega, da so jih, ker je bila zemlja poceni, zgradili preveč na enem koncu. Poleg tega je treba vedeti, da je na periferiji še vedno zelo prisotna medsosedska pomoč in zato ljudje ostajajo v domačem okolju.«

V urbanem okolju so ljudje bolj prepuščeni samim sebi, vendar želijo ostati doma. Tu ste naši priložnost tudi za dodaten zasluzek na trgu,

med drugim iz domske kuhinje vozite kosila tudi stanovalnikom, ki to želijo, na dom.

»Tudi to je ena od naših storitev. Imamo konkurenčne cene komercialnim ponudnikom, hkrati pa zelo pazimo na kakovost hrane, kar še zdaleč ni nepomembno. Ko sem prišel, sem videl, da kuharji kuhajo že pripravljeno, zamrznjeno hrano: od paniranih zadjev, juh iz vrečk, celo sladice in čebula je bila zamrznjena. Tako ne gre. Zamenjal sem vodjo kuhinje in začeli smo pripravljati svežo, domačo hrano iz osnovnih sestavin. Opažam, da so naši stanovalci postali kar nekako bolj živahni, saj ni nepomembno, kaj ješ, hkrati pa to prispeva tudi k zdravju. Za nas je najbolj pomembno, da so stanovalci zadovoljni, čeprav je vedno tako, da vsi z vsem ne moremo biti zadovoljni. Prav zato je pomembno, da poznamo vsakega posameznika, da vemo, kakšne so njegove potrebe, da naredimo z njim individualni načrt, čeprav mi ta izraz sploh ni všeč, saj ne gre za načrt kar tako vnaprej, pač pa ga sprti prilagajamo posameznikovim željam in potrebam.«

Poznate tudi biografijo vsakega posameznika...

»Ja, to je izredno pomembno, saj je osnova. Ko je človek zdrav, se lahko sicer sprti pogovorimo, ko pa pride do kakšnega bolezenskega stanja, kot je denimo demenca, pa je zelo pomembno, da poznaš biografijo, da stanovalca ne siliš v nekaj, česar ne mara, da poznaš njegove značajске lastnosti in tako dalje.

Pri nas imamo veliko dodatnih dejavnosti, vsako leto enkrat organiziramo tečaj računalništva, organiziramo tečaje tujih jezikov, sodelujemo s Centrom dnevnih aktivnosti ZDUS Ljubljana, imamo dve fizioterapevtki, ki sta ves čas zasedeni, ker je zanimanje res veliko, sodelujemo z osnovnimi šolami, vrtci...

Vse to je zelo pomembno, da stanovalci čutijo, da so še vedno pomembni, da lahko nekaj delajo. Po svojih zmožnostih, seveda. Veste, mnogi pri nas šele dobro zaživijo, izvedo, da imajo kakšen talent, ki ga prej niti niso razvijali. Sem pridejo ljudje živeti in prav je, da jim dajemo vse tisto, kar jim v danih okoliščinah lahko omogočimo.«

Tudi živali lahko pripeljejo seboj, kajne?

»Tudi, seveda. Živali so dobrodošle, saj so že od nekdaj spremljale človeka. Tudi sam imam psa, ki me pogosto spremlja tudi v službo.«

»Ko sem prišel v Šiško in videl, da zaposleni nego opravljajo kar pri odprtih vratih, mimo pa hodijo različni ljudje, nisem mogel verjeti, da je to mogoče. Takoj sem jim rekel, da se tega ne sme delati, da so to naši stanovalci, ki imajo pravico do zasebnosti, do dostojanstva. Že naslednji dan so bila vsa vrata zaprta.«

Simon Strgar, direktor Doma za starejše občane Šiška: »Najlažje si je nadedti kravato in sedeti v pisarni. Vendar to ne gre. Ves čas je treba biti v stiku z zaposlenimi in stanovalci, da lahko vidiš, kje se lahko še kaj izboljša.«

tem kakovosti E-Qalin, ki narekuje